

Til:
uttalelse@nve.no

Førde, 01.06.2024

Dette brevet er sendt på vegne av Sogn og Fjordane Turlag, Naturvernforbundet Sogn og Fjordane, Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) Sogn og Fjordane og BirdLife Sogn og Fjordane.

Uttalelse til saka om Re Energi Kraftverk– melding om bygging av Re Energi kraftverk

Gloppen kommune - saksnummer: 202305721

Frå: Forum for Natur og Friluftsliv Sogn og Fjordane

FNF er et samarbeidsforum for natur- og frilufsorganisasjoner i Sogn og Fjordane, som arbeider for å ta vare på natur- og frilufsinteresser i fylket. Per i dag er det 13 organisasjoner tilsluttet FNF. Organisasjonene representerer rundt 19.000 medlem i fylket.

Forum for natur og friluftsliv (FNF) er opptatt av å ta vare på naturgrunnlaget kommunene har og fremme et allment tilgjengelig friluftsliv i kommunen.

Vi takker for utsett høringsfrist og viser til brev fra NVE, datert 3. april 2024, med høring av melding med forslag til konsekvensutgreiingsprogram for Re Energi kraftverk i Gloppen kommune.

Kort om saken

Cloudberry eide Re Energi ønsker å satse på et prosjekt som ble avvist for 6 år siden, dette med små endringer på et av forlagene som ble drøftet da. Direktør Jon Gunnar Solli har sagt at det vil være nyttig med avklaringer om hvordan slike omkamper skal håndteres. Dette ønsker vi og avklaringer på! Sist tilsvarende sak var oppe ble den avvist av både Norges vassdrag- og energidirektorat (NVE) og Olje- og Energidepartementet.

I forrige runde hadde mange av våre medlemsorganisasjoner og andre innspill som talte for at man ikke kunne bygge ut på bakgrunn av skade på naturmangfold, biologisk mangfold, turisme og rekreasjonsmuligheter.

Det er lite kapasitet til oppfølging i slike omkamper og vi er som Jon Gunnar Solli interessert i en avklaring på hvordan slike omkamper skal følges opp. Vi vil og ha en vurdering på om det burde være en hviletid etter avslag av respekt for alle frivillige som bidrar i slike saker og vedtaket som er gjort. Mange av våre organisasjoner brukte mye ressurser på tilsvarende sak sist den var oppe og dette over mange år. De fleste frivillige ønsker å bruke tiden sin på aktivitetsskapende arbeid rettet mot barn,

unge og andre som vil nyte godt av natur og friluftsliv. En naturlig del av dette er å stå opp mot prosjekt en ser er ødeleggende for denne aktiviteten og naturmangfoldet ellers. Men alt med måte!

Saken ble avgjort for 6 år siden og det er dessverre mange andre tilsvarende saker som også tar tid og oppmerksomhet. En burde ha respekt for det utfallet som var sist, det har en ikke når en kommer med tilsvarende sak på samme område etter bare 6 år.

Det er dessverre slik at skal naturen og friluftslivet bestå må friluftsliv- og naturinteressene «vinne» alle ganger, utbyggerinteresser treng bare vinne en gang så er det gjort og den biten forsvant eller ble forringet»

Vi i FNF ønsker å se på saken, men vil ha våre utgifter dekt i tråd med vassdragsreguleringslovens § 13. Dette selv om vi har finansiering andre steder for slike saker, vi rekker dessverre ikke over alle sakene vi ønsker. Det føles derfor rimelig at vi ved en urimelig omkamp skal få dekket våre utgifter til sakkyndig hjelp og til samordningsarbeidet foreningene imellom. Vi mener og at det er rimelig at vi får dekket en befaring med lokale og regionale interesser slik at nye styrever og interessenter får et bedre innblikk i problemstillingen.

Vi vil gjerne komme til enighet med tiltakshaver om hva som dekkes, om ikke det fører frem blir det lagt frem for NVE.

Noen foreløpige punkter om utredningsbehov.

Denne sammenfatningen er ikke uttømmende.

Konsekvenser av minstevannføring

Det er et behov for økt minstevassføring, dette har tidligere blitt bemerket av NJFF Sogn og Fjordane og Naturvernforbundet Sogn og Fjordane.

Man kan lure på hvorfor utbyggere alltid skal finne et «balansepunkt» for et sårbart eksistensminimum for arter som blir råka av utbyggingsprosjekter. For mange dyr vil den foreslåtte minstevannføringa være en sterkt begrensende faktor. Når man og presser økosystemene slik over mange vassdrag i et område slik det er gjort i regionen må naturmangfoldslovens § 10. (*økosystemtilnærming og samlet belastning*) vurderes spesielt strengt. *Spesielt siden Breimselva er stor i regional målestokk og et viktig element i økosystemet.*

- *Siden det over mange år har blitt mange vasskraftutbygginger i området, må det gjøres en kartlegging av hvordan disse påvirker vassdragene, naturmangfoldet og friluftslivet. Dette som en del av kunnskapsgrunnlaget som vurderinger kan bygges på.*

Massedeponering.

«Masser som evt. ikke blir benyttet til andre formål planlegges benyttet til utfylling og forbedring av jordbruksareal ned mot Storelva.» (*fra informasjonsbrosjyren*)

I tidligere planer har vurderinger rundt deponeringen langs elvestrekningen ikke blitt tilstrekkelig utredet. I tillegg til dette er det ny kunnskap om hvordan en kan endre og tilrettelegge i tilknytting til slike vassdrag. Når det kommer til massedeponier langs vassdrag så må en være obs på mulige konsekvenser av dette. En erosjonssikring et sted kan føre til erosjon lengre ned i vassdraget på grunn av endrede strømningsforhold. Dette har vært mye diskutert de siste åra og flere steder blir det sett

på naturbaserte løsninger med f.eks. å tilrettelegge for naturlige flomsone som holder vannet tilbake.

- Det må utredes hvordan masser skal håndteres, i hvilke områder det er aktuelt å deponere masser og mulige konsekvenser må belyses.

Grunnen til dette er at massedeponeringer og konsekvensene av disse ofte kommer senere i utbyggingsprosjekter. Dette selv om det er en naturlig følge om det blir gitt tillatelse. Skal en ha oversikt over konsekvensene må dette belyses som en del av beslutningsgrunnlaget i behandlingen videre.

Breimselva som storørretelv.

Ved forrige vurdering av prosjektet ble det vurdert av NVE at Breimselva har stort potensiale som storørretelv. DNA- analyser viste at 14,3 prosent av den fiskespisende ørreten som ble fanget i Breimsvatnet, kommer fra Breimselva. Potensialet ble vurdert til å være større da elva tidligere har mistet noen av sine kvaliteter ved redusert vannkvalitet. Ved en bedring kan elva bli viktigere for bestanden i årene som kommer. Sesongvariasjoner mellom gyteområder er naturlig, og en kan ikke se bort fra at elven vil ha en viktigere rolle i årene fremover. Andre gyteområder kan og få påkjenninger vi ikke har kontroll over, da kan elven kunne fungere som en sikkerhet.

- For å få mer klarhet i dette må det gjøres DNA-analyse på nytt, helst over tid for å kunne se på muligheter for sesongvariasjoner. Dette må utredes nærmere.
- Siden overlevelse og gyting heng sammen med vannkvalitet må det også gjøres nye utredninger på dette. Det for å se om vannkvaliteten har endret seg siden 2011 og om dette kan knyttes sammen med kunnskap fra nye DNA-analyser.

Fugleliv og minstevannføring.

Vi har noen kommentarer til det som blir skrevet om fugleliv langs elven.

I informasjonsbrosjyren står det:

«Foreslått minstevannføring på 6 m³ /s i sommerhalvåret vil høyst sannsynlig være tilstrekkelig for å opprettholde mulighetene for hekking og næringssøk for disse artene.»

Ser man på figur 3 i informasjonsbrosjyren ser man at minstevannføringen på 6 m³ /s ikke kommer før i slutten av april. Om man tar f.eks. fossekallen som det blir vist til i informasjonsbrosjyren så legg den sine egg i mars-april, og fossekallen er gjerne slik at den ordner reir ofte i fossesprut. Rugetiden som er på 15-18 dager og tidlig egglegging kan i verste fall føre til at unger og reir med egg blir tatt av strømmen når minstevannføringen blir oppjustert til 6 m³/s.

Også tidlige strandsniper som ofte legger reiret sitt nær vannkanten, vil kunne få problemer når vannføringen økes.

Et enkelt grep her er å ha økt minstevannføring fra 01. mars.

Økt og lengre periode med sommerføring sammen med økt minstevassføring vinterstid vil kunne opprettholde mye mer av næringsgrunnlaget til fugler og fisk som lever her.

Det er naturlig at redusert vanndekt areal som følge av foreslått minstevannføringsreglement vil redusere næringsgrunnlaget for både fisk og fugl, derfor må dette økes.

Et annet problem som kan oppstå i hekketiden er ved nettutfall/turbinstans, da vil inntaksdammen

raskt bli overtoppet og den regulerte elvestrekningen vil raskt få tilført driftsvannføringen. Når dyr ikke får tid til å flytte på seg kan det bety at mange blir vasket bort og i verste fall dør en generasjon fugler for denne strekningen.

Problematikken ved oppstart igjen og behovet for en langsom start slik at dyr får mulighet til å flytte seg er belyst i meldingen. Men problematikken er også gjeldende ved nedstenging.

Uten dette er det umulig underbygge det som står i informasjonsbrosjyren «Foreslått minstevannføring på 6 m³ /s i sommerhalvåret vil høyst sannsynlig være tilstrekkelig for å opprettholde mulighetene for hekking og næringsøk for disse artene».

Effekter på friluftsliv og sosiale forhold.

Mer og mer natur blir en skygge av seg selv etter omfattende bit for bit nedbygging, slike påvirkninger kommer ofte snikende og kan slå ut i mindre bolyst, dårligere rekreasjonsmuligheter, og at økosystemtjenestene blir dårligere rustet i møte med klimaendringene.

- Det er derfor naturlig Multiconsults dekning av friluftsliv i 2011 blir oppdatert med nye data og vurderinger.

Det kan også være belastende å ytre seg i slike saker, spesielt når det er interessert til folk en kjenner og som en møter på butikken en ytrer seg mot. Dette kan slå ut i at mange stemmer ikke blir hørt, og det kan bli en feil oppfatning om engasjementet mot slike saker. Bevisstheten på sosiale aspekter i naturforvaltningen har økt de siste årene og begreper som økosorg har fått sin plass.

Det er ikke slik at vi kan utarme naturmangfoldet, med åpne øyne, for så å kalle det fremskritt. Det er forståelse for at næringslivet ønsker mer aktivitet og mer produksjon, men til hvilken kostnad?

Fremskritt kan ikke lengre være ensbetydende med å gi avkall på estetikk, etikk og magemål!

Vi som jobber regionalt med slike saker får ofte henvendelser der enkelte ikke ønsker å uttale seg da saken er betent lokalt, eller at de kjenner motparten personlig. Det kan derfor være nyttig å kontakte regionale og nasjonale interesser for innspill og vurderinger og informere om disse lokalt.

- Sosiale forhold blir i for liten grad løftet opp i saker som forringer natur, vi har sett andre steder at det er behov for å utgreie sosiale og helsemessige forhold. Dette må det gjøres en vurdering av også her.

Vi ønsker NVE lykke til med saken og vi i FNF er her for alle parter om det er noe dere ønsker eller lurer på.

Vennlig hilsen

Forum for Natur og Friluftsliv Sogn og Fjordane

Åsmund Nordgulen
Koordinator
FNF Sogn og Fjordane